

का. प्र. - १०

भारत सरकार
विधि, न्याय व कंपनी कार्य मंत्रालय

(१९६४)

कंपनी (नफा) उपरिकर अधिनियम, १९६४
(१९६४ चा अधिनियम क्रमांक ७)

[१ ऑक्टोबर, १९७७ रोजी अंमलात असल्याप्रमाणे]

The Companies (Profits) Surtax
Act, 1964
(Act No. 7 of 1964)

[As in force on 1st October, 1977]

संचालक, मुद्रण व लेखनसामग्री, महाराष्ट्र शासन यांनी भारत सरकारच्या वतीने मुद्रित व प्रकाशित केले
(१९७८)

[किंमत साठ पैसे]

कंपनी (नफा) उपरिकर अधिनियम, १९६४

कलमांचा क्रम

कलमे.

१. संक्षिप्त नाव व विस्तार.
२. व्यास्था.
३. कर प्राधिकरणे.
४. कराची आकारणी.
५. आकारणीपात्र नफ्याचे प्रतिवेदन.
६. निर्धारण.
७. तात्पुरते निर्धारण.
८. निर्धारणातून सुटलेला नफा.
९. दड.
१०. आपली बाजू मांडण्याची संधी.
११. सहायक अपील आयुक्ताकडे अपिले.
१२. अपील अधिकरणाकडे करावयाची अपिले.
१३. चुकांची दुश्स्ती.
१४. अन्य विशोधने.
१५. प्राप्तिकर अधिनियमाखालील वितरणयोग्य प्राप्तीची संगणना करताना उपरिकर वजा करणे.
१६. महसुलाला बाधक असलेल्या आदेशांमध्ये सुधारणा करणे.
१७. आयुक्ताने आदेशांचे पुनरीक्षण करणे.
१८. प्राप्तिकर अधिनियमाचे उपबंध लागू असणे.
१९. या अधिनियमाच्या प्रयोजनासाठी प्राप्तिकरावावतची कागदपत्रे उपलब्ध असणे.
२०. प्रतिवेदने, इ. सुपूर्द करण्यास चुकणे.
२१. खोटी कथने.
२२. खोटी प्रतिवेदने, इत्यादींस अप्रेरणा.
२३. कार्यवाही दाखल करणे व गुन्हे आपसात मिटवणे.
२४. विवक्षित संघ राज्यक्षेत्रांसंबंधात सूट देणे, इ. ची शक्ती.
- २४क. परदेशांशी करार.
२५. नियम करण्याची शक्ती.
२६. व्यावृत्ती.

पहिली अनुसूची.

दुसरी अनुसूची.

तिसरी अनुसूची.

कंपनी (नफा) उपरिकर अधिनियम, १९६४

(१९६४ चा अधिनियम क्रमांक ७)^१

[२ मे, १९६४]

विवक्षित कंपन्यांच्या नफ्यांवर विशेष कर बसवण्यासाठी अधिनियम.

भारतीय गणराज्याच्या पंधराव्या वर्षी संसदेकडून पुढीलप्रमाणे अधिनियमित होवोः—

१. (१) या अधिनियमास 'कंपनी (नफा) उपरिकर अधिनियम, १९६४' असे म्हणता येईल. संक्षिप्त नाव व विस्तार.
- (२) त्याचा विस्तार संपूर्ण भारतभर आहे.^२

२. या अधिनियमात, संदर्भानुसार अन्यथा आवश्यक नसेल तर,—

व्याख्या.

(१) "निर्धारिती" याचा अर्थ, या अधिनियमाखाली ज्या व्यक्तीकडून उपरिकर किंवा अन्य कोणतीही रक्कम प्रदेय असेल ती व्यक्ती असा आहे आणि ज्या ज्या व्यक्तीच्या बाबतीत, तिचा आकारणीपाव नफा किंवा तिला देय असलेली परताव्याची रक्कम किंवा अन्य कोणत्याही व्यक्तीच्या ज्या नफ्यांच्या बाबतीत ती निर्धारणपाव असेल तो आकारणीपाव नफा किंवा अशा अन्य व्यक्तीला देय असलेली परताव्याची रक्कम यांच्या बाबतीत निर्धारण करण्यासाठी या अधिनियमाखाली कोणतीही कार्यवाही करण्यात आली असेल त्या प्रत्येक व्यक्तीचा त्यामध्ये समावेश होतो;

(२) "निर्धारण" यात फेरनिर्धारणाचा समावेश होतो;

(३) "निर्धारण वर्ष" याचा अर्थ, प्रत्येक वर्षी १ एप्रिल या दिवसापासून सुरु होणारा बारा महिन्यांचा कालावधी असा आहे;

(४) "मंडळ" याचा अर्थ, 'केंद्रीय महसूल मंडळे अधिनियम, १९६३' (१९६३ चा ५४) या खाली स्थापन करण्यात आलेले केंद्रीय प्रत्यक्ष कर मंडळ असा आहे;

(५) "आकारणीपाव नफा" याचा अर्थ, 'प्राप्तिकर अधिनियम, १९६१' (१९६१ चा ४३) याखाली कोणत्याही पूर्ववर्षासाठी किंवा, प्रकरणपरत्वे, पूर्ववर्षासाठी संगणित केलेली आणि पहिल्या अनुसूचीच्या उपबंधांनुसार समायोजित केलेली निर्धारितीची एकूण प्राप्ती असा आहे;

(६) "प्राप्तिकर अधिनियम" याचा अर्थ, 'प्राप्तिकर अधिनियम, १९६१' (१९६१ चा ४३) असा आहे;

(७) "विहित" याचा अर्थ, या अधिनियमाखाली केलेल्या नियमांद्वारे विहित केलेले असा आहे;

(८) "सांविधिक वजात" याचा अर्थ, दुसऱ्या अनुसूचीच्या उपबंधांनुसार संगणित केल्याप्रमाणे कंपनीचे जे भांडवल असेल त्याच्या दहा टक्के इतकी रक्कम किंवा दोन लाख रुपयांची रक्कम, यापैकी जास्त असेल ती रक्कम असा आहे:

परंतु, जेव्हा पूर्ववर्ष हे बारा महिन्यांच्या कालावधीपेक्षा मोठे किंवा लहान असेल तेव्हा पूर्वोक्त दहा टक्के रक्कम किंवा, प्रकरणपरत्वे, दोन लाख रुपयांची रक्कम यथाप्रमाण वाढवण्यात किंवा कमी करण्यात येईल :

परंतु आणखी असे की, जेव्हा प्राप्ती, नफा आणि लाभ यांच्या संबंधात कंपनीची वेगवेगळी पूर्ववर्षे असतील तेव्हा पूर्वोक्त वाढ किंवा, प्रकरणपरत्वे, घट सर्वात दीर्घ कालावधीच्या पूर्ववर्षाला अनुलक्षून परिगणित करण्यात येईल; आणि

(९) यामध्ये वापरलेले पण व्याख्या न केलेले व प्राप्तिकर अधिनियमात व्याख्या केलेले सर्व अन्य शब्द व शब्दप्रयोग यांना त्या अधिनियमात नेमून दिल्याप्रमाणे ते ते अर्थ असतील.

३. (१) प्रत्येक निरीक्षण सचालक, प्राप्तिकर आयुक्त, अपर प्राप्तिकर आयुक्त, सहायक कर प्राधिकरणे, प्राप्तिकर आयुक्त (अपील), सहायक प्राप्तिकर आयुक्त (निरीक्षण), [प्राप्तिकर अधिकारी आणि प्राप्तिकर निरीक्षक] याला प्राप्तिकर अधिनियमाखाली जेणा असतील तशाच शक्तीं या अधिनियमाखाली असतील आणि त्याला अधिनियमाखाली पार पाडावी लागत असतील तशीच कार्ये तो या अधिनियमाखाली पार पाडील आणि आपल्या शक्तींचा वापर करण्यासाठी व आपली कार्ये पार पाडण्यासाठी या अधिनियमाखालील त्याची अधिकारिता हीदेखील प्राप्तिकर अधिनियमाखाली [त्याला असलेल्या अधिकारितेप्रमाणे] असेल.

१. उद्देश व कारणे यांच्या निवेदनाकरता पहा, गेझेट अॅफ इंडिया, डी/२९ फेब्रुवारी, १९६४, भाग दोन-विभाग २-असाधारण, प. १७८.
२. गोवा, दमण व दीवा, दादरा व नगरहवेली आणि पांडेचरी यांच्याबाबत पहा, या अधिनियमाचे कलम २४.
३. 'वित्त अधिनियम, १९६७' (१९६७ चा २०)-कलम ३६(क.) द्वारे "आणि प्राप्तिकर अधिकारी" या मजकुराएवजी घातले.
४. कित्ता—द्वारे मूळ मजकुराएवजी घातले.

(२) या अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्यासाठी नियुक्त केलेले सर्व अधिकारी व व्यक्ती मंडळाचे आदेश, अनुदेश व निदेश पाढतील व अनुसरतील:

परंतु, असे कोणतेही आदेश, अनुदेश किंवा निदेश हे सहायक आयुक्त (अपील) याला आपले अपीलविषयक कार्याधिकार बजावण्याच्या बाबतीत असलेल्या विवेकाधिकाराच्या आड येतील अशा तळ्हेने दिले जाणार नाहीत.

(३) या अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्यासाठी नियुक्त केलेला प्रत्येक प्राप्तिकर अधिकारी, तो ज्या निरीक्षण संचालकाच्या किंवा आयुक्ताच्या किंवा सहायक आयुक्त (निरीक्षण) याच्या अधिकारितेखाली आपली कार्ये पार पाढत असेल त्यात त्याला मार्गदर्शन करण्यासाठी काढलेल्या आदेशांचे, अनुदेशांचे व निदेशांचे पालन करील व अनुसरण करील.

कराची आकारणी. ४. या अधिनियमात अंतर्भूत असलेल्या उपबंधांच्या अधीनतेने, प्रत्येक कंपनीवर तिच्या पूर्ववर्षातील किंवा, प्रकरणपरत्वे, पूर्ववर्षातील आकारणीपात्र नफ्यापैकी जेवढा भाग सांविधिक बजातीपेक्षा जास्त असेल त्याच्याबाबतीत तिसऱ्या अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या दराने किंवा दरांनी १ एप्रिल, १९६४ रोजी व तेव्हापासून सुरु होणाऱ्या प्रत्येक निर्धारण वर्षासाठी कर आकारला जाईल.

आकारणीपात्र ५. (१) ज्या ज्या कंपनीचा या अधिनियमाखाली निर्धारण करण्यायोग्य असलेला आकारणीपात्र नफ्याचे प्रतिवेदन. नफा हा पूर्ववर्षामध्ये सांविधिक बजातीच्या रकमेपेक्षा अधिक असेल अशा प्रत्येक कंपनीच्या बाबतीत, त्या कंपनीचा प्रधान अधिकारी, अथवा अनिवासी कंपनीच्या बाबतीत एखादी व्यक्ती ही प्राप्तिकर अधिनियमाच्या कलम १६३ खाली त्या कंपनीचा कंपनीचा अभिकर्ता असल्याचे समजण्यात येत असल्यास त्या व्यक्तीवर नोटीस बजावून तो प्राप्तिकर अधिकारी, नोटीस बजावण्यात आल्यापासून तीस दिवसांच्या आत त्या व्यक्तीने कंपनीच्या पूर्ववर्षातील आकारणीपात्र नफ्याचे प्रतिवेदन विहित नमुन्यात आणि विहित रीतीने सत्यापित करून व विहित करण्यात येईल असा अन्य तपशील त्यात दर्शवून निर्धारण वर्षाच्या १ सप्टेंबर पूर्वी सादर करील:

परंतु, याबाबत अर्ज करण्यात आल्यास, प्राप्तिकर अधिकार्याला स्वविवेकानुसार प्रतिवेदन सादर करण्याची तारीख वाढवून देता येईल.

(२) प्राप्तिकर अधिकार्याच्या मते जी कंपनी या अधिनियमाखाली निर्धारणपात्र असेल अशा कोणत्याही कंपनीच्या बाबतीत, संबद्ध निर्धारण वर्ष संपण्यापूर्वी त्या कंपनीच्या प्रधान अधिकार्यावर, अथवा अनिवासी कंपनीच्या बाबतीत एखादी व्यक्ती ही प्राप्तिकर अधिनियमाच्या कलम १६३ खाली त्या कंपनीचा अभिकर्ता असल्याचे समजण्यात येत असल्यास त्या व्यक्तीवर नोटीस बजावून तो प्राप्तिकर अधिकारी, नोटीस बजावण्यात आल्यापासून तीस दिवसांच्या आत त्या व्यक्तीने कंपनीच्या पूर्ववर्षातील आकारणीपात्र नफ्याचे प्रतिवेदन विहित नमुन्यात आणि विहित रीतीने सत्यापित करून व विहित करण्यात येईल असा अन्य तपशील त्यात दर्शवून ते सादर करावे अंशी आज्ञा करू शकेल:

परंतु, याबाबत अर्ज करण्यात आल्यास, प्राप्तिकर अधिकार्याला स्वविवेकानुसार प्रतिवेदन सादर करण्याची तारीख वाढवून देता येईल.

(३) एखाद्या निर्धारितीने पोटकलम (१) किंवा पोटकलम (२) खाली दिलेल्या मुदतीत प्रतिवेदन सादर केले नसेल तर, अथवा पोटकलम (१) किंवा पोटकलम (२) खाली प्रतिवेदन सादर केल्यावर त्यात त्याला काही गळ्ये असल्याचे किंवा चुकीचे विधान केले गेल्याचे आढळून आले तर, त्याला निर्धारण केले जाण्यापूर्वी कधीही ते प्रतिवेदन किंवा, प्रकरणपरत्वे, सुधारित प्रतिवेदन सादर करता येईल.

निर्धारण. ६. (१) या अधिनियमाखाली निर्धारण करण्यासाठी प्राप्तिकर अधिकारी, ज्या व्यक्तीने कलम ५ च्या पोटकलम (१) खाली प्रतिवेदन सादर केले असेल किंवा ज्या व्यक्तीवर कलम ५ च्या पोटकलम (२) खाली नोटीस बजावण्यात आली असेल (मग प्रतिवेदन सादर केलेले असो वा नसो) अशा कोणत्याही व्यक्तीवर नोटीस बजावून, या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी प्राप्तिकर अधिकार्याला आवश्यक वाटतील असे हिंशेब किंवा पुरावा त्या नोटिशीत विनिर्दिष्ट केलेल्या दिनांकाला हजर करण्याची किंवा करवण्याची आज्ञा करू शकेल आणि त्याला आवश्यक वाटतील असे आणखी हिंशेब किंवा दस्तऐवज किंवा अन्य पुरावा हजर करण्याची आज्ञा करण्याऱ्या आणखी नोटिसा वेळोवेळी बजावू शकेल.

(२) प्राप्तिकर अधिकारी, पोटकलम (१) खाली त्याने प्राप्त करून घेतले असतील असे काही हिंशेब, दस्तऐवज किंवा पुरावा असल्यास ते विचारात घेतल्यानंतर व तसेच त्याने गोळा केलेली कोणत्याही संबद्ध सामग्री लक्षात घेतल्यानंतर, लेखी आदेशाद्वारे आकारणीपात्र नफा निर्धारित करून अशा निर्धारणाच्या आधारावर प्रदेय असलेल्या उपरिकराची रक्कम निर्धारित करील.

तात्पुरते निर्धारण. ७. (१) कलम ६ खाली निर्धारण (या कलमात 'पक्के निर्धारण' म्हणून निर्देशिलेले) करण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी प्राप्तिकर अधिकार्याला, प्रतिवेदन सादर करण्यासाठी कलम ५ च्या पोटकलम (१) किंवा पोटकलम (२) खाली मंजूर केलेला कालावधी संपल्यानंतर कोणत्याही वेळी—मग ते प्रतिवेदन सादर करण्यात आलेले असो वा नसो—आकारणीपात्र नफ्याचे व त्यावर प्रदेय असलेल्या उपरिकराच्या रकमेचे संक्षिप्त रीतीने तात्पुरते निर्धारण करता येईल.

(२) असे तात्पुरते निर्धारण करण्यापूर्वी प्राप्तिकर अधिकारी, ज्या व्यक्तीच्या बाबतीत तात्पुरते निर्धारण करावयाचे असेल तिळा, तसे करण्याचा आपला उद्देश असल्याबद्दल विहित नमुन्यात नोटीस देईल आणि त्या नोटिशीबरोवर प्रस्तावित निर्धारणाच्या रकमेचे विवरणपत्र पाठवील, आणि उक्त व्यक्ती, प्रस्तावित निर्धारणाच्या रकमेबाबत तिचे काही आक्षेप असल्यास त्यांबाबतचे निवेदन उक्त नोटीस बजावण्यात आल्यापासून चौदा दिवसांच्या आत कोणत्याही वेळी प्राप्तिकर अधिकाऱ्याकडे सुपूर्द करण्यास हक्कदार असेल.

(३) पोटकलम (२) मध्ये निर्देशिलेली नोटीस बजावल्याच्या दिनांकापासून चौदा दिवस संपल्यावर किंवा त्यापूर्वी निर्धारितीला प्रस्तावित तात्पुरते निर्धारण संमत झाल्यास प्राप्तिकर अधिकारी, पोटकलम (२) खाली काही आक्षेप घेण्यात आले असल्यास ते विचारात घेतल्यानंतर तात्पुरते निर्धारण करू शकेल, आणि निर्धारणाच्या आदेशाची एक प्रत तो निर्धारितीकडे पाठवील :

परंतु, तात्पुरत्या निर्धारणाच्या रकमेला अनुमती दिली गेली किंवा त्याबाबत आक्षेप घेतले गेले नाहीत एवढऱ्यामुळे पक्क्या निर्धारणाच्या संबंधात ते निर्धारितीला कोणत्याही प्रकारे वाधक होणार नाही.

(४) या कलमाखाली केलेल्या तात्पुरत्या निर्धारणाविरुद्ध अपील करण्याचा अधिकार असणार नाही.

(५) पक्के निर्धारण करण्यात आल्यानंतर, या कलमाखाली केलेल्या तात्पुरत्या निर्धारणापोटी भरलेली किंवा भरली असल्याचे मानण्यात येणारी कोणतीही रकम पक्क्या निर्धारणापोटी भरण्यात आली असल्याचे मानण्यात येणारी रकम पक्क्या निर्धारणापोटी प्रदेय असलेल्या रकमेपेक्षा अधिक असेल तेव्हा जास्तीची रकम निर्धारितीला परत करण्यात येईल.

c. जर,—

निर्धारणातून सुटलेला नफा.

(क) निर्धारितीच्यां बाजूने कोणत्याही निर्धारण वर्षासाठी कलम ५ खाली प्रतिवेदन देण्याचे तथ्ये संपूर्णपणे आणि खरेपणाने उघड करण्याचे राहन गेल्यामुळे किंवा त्यात कसूर झाल्यामुळे त्या वर्षाचा आकारणीपात्र नफा निर्धारणातून सुटला आहे किंवा त्याचे न्यून-निर्धारण झाले आहे किंवा तो अत्यंत कमी दराने निर्धारित केला गेला आहे किंवा या अधिनियमाखाली त्याला बेसुमार सूटमोकळ मिळाली आहे असे समजण्यास कारण असेल तर, किंवा

(ख) निर्धारितीच्या बाजूने खंड (क) मध्ये उल्लेखिल्याप्रमाणे काही राहन गेले नसले किंवा कसूर झाली नसली तरीही आपल्याजवळ असलेल्या माहितीनसार कोणत्याही निर्धारण वर्षासाठी निर्धारित करावयाचा आकारणीपात्र नफा निर्धारणातून सुटला आहे किंवा त्याचे न्यून-निर्धारण झाले आहे किंवा तो अत्यंत कमी दराने निर्धारित करण्यात आला आहे किंवा या अधिनियमाखाली त्याला बेसुमार सूटमोकळ मिळाली आहे असे समजण्यास कारण असेल तर,

त्या प्राप्तिकर अधिकाऱ्याला खंड (क) खाली येणाऱ्या प्रकरणी कोणत्याही वेळी आणि खंड (ख) खाली येणाऱ्या प्रकरणीं त्या निर्धारण वर्षाच्या अखेरीपासून चार वर्षांच्या आत कोणत्याही वेळी त्या निर्धारितीवर कलम ५ खालील नोटिशीत समाविष्ट करता येतील अशा सर्व किंवा कोणत्याही आवश्यक गोष्टी समाविष्ट असलेली नोटीस बजाविता येईल आणि उपरिकर आकारण्यास पात्र असलेल्या रकमेवर निर्धारण किंवा फेर-निर्धारण करण्याचे काम सुरु करता येईल, आणि प्रस्तुत नोटीस ही जणू काही त्या कलमाखाली काढलेली नोटीस असावी त्याप्रमाणे या अधिनियमाचे उपबंध, होईल तेथवर लागू होतील.

९. या अधिनियमाखालील कोणत्याही कार्यवाहीच्या ओघात जर प्राप्तिकर अधिकाऱ्याची अशी खात्री दंड. झाली की, वाजवी कारण नसताना एखादी व्यक्ती कलम ५ खाली आवश्यक असलेले प्रतिवेदन सादर करण्यास किंवा कलम ६ च्या पोटकलम (१) खाली प्राप्तिकर अधिकाऱ्याने मागवलेले हिशेब, दस्तऐवज किंवा अन्य पुरावे सादर करण्यास किंवा करवण्यास चुकवी आहे किंवा तिने आकारणीपात्र नफ्याचा तपशील दडवन ठेवला आहे किंवा अशा नफ्याचा चुकीचा तपशील सादर केला आहे तर, तो अधिकारी उपरिकराच्या प्रदेय रकमेव्यतिरिवत आणखी दंड म्हणून—

(क) त्या व्यक्तीने कलम ५ खाली आवश्यक असलेले प्रतिवेदन सादर करण्यात कसूर केली असेल त्याबाबतीत प्रदेय उपरिकराच्या रकमेपेक्षा;

(ख) अन्य कोणत्याही प्रकरणी, दिलेले प्रतिवेदन हे यथातथ्य म्हणून स्वीकारले गेले असते तर जितका उपरिकर चुकवला गेला असता तितक्या रकमेपेक्षा,

अधिक नसेल इतकी रकम अशा व्यक्तीने भरावी असा निवेदन देऊ शकेल:

परंतु, सहायक आयुक्त (निरोक्षण) याच्याकडून पूर्व-प्राधिकार मिळाल्याशिवाय प्राप्तिकर अधिकारी या कलमाखाली कोणताही दंड बसवणार नाही.

१०. निर्धारितीला आपली बाजू मांडण्याची वाजवी संघी दिल्याखेरीज, कलम ९ खाली दंड बसवणारा आपली बाजू कोणताही आदेश काढला जाणार नाही. मांडण्याची संघी.

सहायक आयुक्त (अपील) याच्याकडे त्या रकमेला आक्षेप घेणाऱ्या अथवा या अधिनियमाखाली निर्धारित केले जाण्याबाबतचे आपले दायित्व अपिले. नाकारणाऱ्या अथवा प्राप्तिकर अधिकाऱ्याने लादलेल्या कोणत्याही दंडाला किंवा द्रव्यदंडाला किंवा प्राप्तिकर अधिकाऱ्याने या अधिनियमाच्या कोणत्याही उपबंधाखाली सूटमोकळ म्हणन सबलत दिलेल्या रकमेला किंवा प्राप्तिकर अधिकाऱ्याने सूटमोकळ देण्यास दिलेल्या कोणत्याही नकःराळा किंवा ज्या आदेशाच्या परिणामी निर्धारणात वाढ होते किंवा परताव्यात घट होते अशा दुरुस्तीच्या किंवा विशेषधनाच्या आदेशाला अथवा निर्धारितीने कलम १३ खाली दुरुस्तीसाठी किंवा कलम १४ खाली विशेषधनासाठी केलेली मागणी मान्य करण्याचे नाकारणाऱ्या आदेशाला आक्षेप घेणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीला सहायक आयुक्त (अपील) याच्याकडे अपील करता येईल.

(२) प्रत्येक अपील विहित नमुन्यात असेल आणि ते विहित रीतीने सत्यापित करण्यात येईल.

(३) असे अपील खाली नमूद केलेल्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या आत दाखल करण्यात येईल म्हणजे—

(क.) अपील जेव्हा निर्धारण किंवा दंड किंवा द्रव्यदंड यांच्यासंबंधीचे असेल तेव्हा निर्धारण किंवा दंड किंवा द्रव्यदंड यांच्या संबंधीच्या मागणीची नोटीस बजावल्याचा दिनांक, किंवा

(ख.) अन्य कोणत्याही बाबतीत, ज्या विरुद्ध अपील करावयाचे योजलेले आहे तो आदेश कळवण्यात आल्याचा दिनांक :

परंतु, उक्त कालावधीत अपील दाखल न करण्यास अपीलकर्त्याला पुरेसे कारण होते याबद्दल सहायक आयुक्त (अपील) याची खाली पटली तर तो उक्त कालावधी संपल्यानंतरही अपील दाखल करून घेऊ शकेल.

(४) सहायक आयुक्त (अपील) अपिलाची सुनावणी करून त्याचा निर्णय करील आणि या अधिनियमाच्या उपबंधांच्या अधीनतेने त्याला योग्य वाटतील असे आदेश देईल आणि अशा आदेशांमध्ये निर्धारण किंवा दंड वाढवणारा आदेशाही समाविष्ट असू शकेल :

परंतु, निर्धारण किंवा दंड वाढवल्यामुळे ज्या व्यक्तीला झळ पोहोचणार त्या व्यक्तीला अशा वाढीविरुद्ध कारण दाखवण्याची वाजवी संधी दिल्याखेरीज तो आदेश काढण्यात येणार नाही.

(५) अपिलांची सुनावणी व निर्णय यांबाबत अवलंबावयाची कार्यपद्धतींही प्राप्तिकराच्या संबंधात लागू असलेल्या कार्यपद्धतीनुसार असेल, मात्र त्यात कोणताही आवश्यक बदल करता येईल.

अपील १२. (१) आयुक्ताने कलम १६ खाली दिलेल्या आदेशामुळे किंवा या अधिनियमाच्या कोणत्याही अधिकरणाकडे उपबंधाखाली सहायक आयुक्त (अपील) याने दिलेल्या आदेशामुळे नाराज झालेल्या कोणत्याही निर्धारितीला करावयाची अपिले. अशा आदेशाविरुद्ध अपील अधिकरणाकडे अपील करता येईल.

(२) या अधिनियमाच्या कोणत्याही उपबंधाखाली सहायक आयुक्त (अपील) याने दिलेल्या कोणत्याही आदेशाला जर आयुक्ताचा आक्षेप असेल तर, तो प्राप्तिकर अधिकाऱ्याला त्या आदेशाविरुद्ध अपील अधिकरणाकडे अपील करण्याचा निदेश देऊ शकेल.

(३) पोटकलम (१) किंवा पोटकलम (२) खालील प्रत्येक अपील हे, ज्या आदेशाविरुद्ध ते करावयाचे योजलेले असेल तो आदेश ज्या दिनांकी निर्धारितीला किंवा, प्रकरणपरवर्ते, आयुक्ताला कळवण्यात आला असेल त्या दिनांकापासून साठ दिवसांच्या आत दाखल करण्यात येईल.

(४) सहायक आयुक्त (अपील) याच्या आदेशावर दुसऱ्या पक्षाने पोटकलम (१) किंवा पोटकलम (२) खाली अपील दाखल केले असल्याची नोटीस मिळाल्यावर प्राप्तिकर अधिकारी किंवा, प्रकरणपरवर्ते, निर्धारिती अशा आदेशाविरुद्ध किंवा त्याच्या कोणत्याही भागाविरुद्ध त्याने अपील केलेले नसले तरीही अशी नोटीस मिळाल्यापासून तीस दिवसांच्या ओत, सहायक आयुक्त (अपील) याच्या आदेशाच्या कोणत्याही भागाविरुद्ध विहित रीतीने सत्यापित केलेली प्रतिआक्षेपांची यादी दाखल करू शकेल आणि जणू काही ते पोटकलम (३) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या अवधीत दाखल केलेले अपील असावे त्याप्रमाणे सहायक आयुक्त (अपील) अशा यादीचा निकाल करील.

(५) अपील किंवा प्रतिआक्षेपांची यादी पोटकलम (३) किंवा पोटकलम (४) मध्ये निर्देशिलेल्या संबंध कालावधीत दाखल केली न जाण्यास पुरेसे कारण होते याबद्दल अपील अधिकरणाची खाली पटली तर, त्याला उक्त कालावधी संपल्यानंतर ते अपील स्वीकारता येईल किंवा ती यादी दाखल करण्यास परवानगी देता येईल.

(६) अपील अधिकरणाकडे केलेले अपील विहित नमुन्यात असेल आणि ते विहित रीतीने सत्यापित केले जाईल आणि पोटकलम (२) मध्ये निर्देशिलेले अपील किंवा पोटकलम (४) मध्ये निर्देशिलेली प्रतिआक्षेपांची यादी यांची बाब सोडून एरव्ही, त्यासोबत एकशे पंचवीस रुपये इतकी फी भरावी लागेल.

(७) या अधिनियमाच्या उपबंधांच्या अधीनतेने, या कलमाखाली कोणत्याही अपिलाची सुनावणी करून आदेश काढताना अपील अधिकरण, प्राप्तिकर अधिनियमाखालील कोणत्याही अपिलाची सुनावणी करून त्यावर आदेश काढताना ज्या शक्तीचा ते वापर करते त्याच शक्ती वापरील व तेव्हा जी कार्यपद्धती अनुसरते तीच कार्यपद्धती अनुसरील.

१३. (१) अभिलेखावरून दिसून येणारी कोणतीही चूक दुरुस्त करण्याच्या दृष्टीने आयुक्त, चुकांची दुरुस्ती. प्राप्तिकर अधिकारी, सहायक आयुक्त (अपील) व अपील अधिकरण या अधिनियमाखालील कोणत्याही कार्यवाहीत त्याने काढलेला आदेश ज्या दिवशी असा आदेश दिला गेला असेल त्या दिनांकापासून चार वर्षांच्या आत स्वतः होऊन किवा निर्धारितीने याबाबत केलेल्या अर्जावरून विशेषधित करू शकेल.

(२) निर्धारण वाढणे किवा परतावा कमी होणे किवा अन्यथा निर्धारितीचे दायित्व वाढणे हा ज्या विशेषधनाचा परिणाम आहे असे विशेषधन, संबंधित प्राधिकरणाते तसे करण्याचा आपला उद्देश असल्याबाबत निर्धारितीला नोटीस देऊन निर्धारितीला आपले म्हणणे मांडण्याची संघी दिल्याखेरीज, या कलमाखाली करण्यात येणार नाही.

(३) जेव्हा या कलमाखाली विशेषधन करण्यात येईल तेव्हा, संबंधित प्राधिकरण लेखी आदेश देईल.

(४) या अधिनियमाच्या अन्य उपबंधांच्या अधीनतेने, जेव्हा निर्धारण कमी होणे हा अशा कोणत्याही विशेषधनाचा परिणाम असेल तेव्हा, प्राप्तिकर अधिकारी, अशा निर्धारितीला परत द्यावयाची कोणतीही रक्कम त्याला परत करील.

(५) जेव्हा आधीच निर्धारित झालेली किवा परत दिलेली कोणतीही रक्कम कमी होणे हा अशा कोणत्याही विशेषधनाचा परिणाम असेल तेव्हा, प्राप्तिकर अधिकारी प्रदेय असलेली रक्कम विनिर्दिष्ट करणारी विहित नमुन्यातील मागणी-नोटीस निर्धारितीवर बजावील.

१४. जेव्हा प्राप्तिकर अधिनियमाची कलमे १५४, १५५, २५०, २५४, २६०, २६२, २६३ किंवा अन्य विशेषधने. २६४ याखाली दिलेल्या कोणत्याही आदेशाचा परिणाम म्हणून, या अधिनियमाखालील कोणत्याही निर्धारणामध्ये निश्चित केलेल्या आकारीपात्र नफ्याची पुढी संगणना करणे आवश्यक असेल तेव्हा, प्राप्तिकर अधिकाऱ्याला आकारीपात्र नफ्याची पुढी संगणना करण्याचे काम सुरु करता येईल आणि अशा फेरसंगणनेच्या आधारे प्रदेय किंवा परतावायोग्य उपरिकर निश्चित करून आवश्यक ते विशेषधन करता येईल आणि त्यास कलम १३ चे उपबंध होईल तेथवर लागू होतील. त्या कलमाच्या पोटकलम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेला चार वर्षांचा कालावधी प्राप्तिकर अधिनियमाच्या पूर्वीकृत कलमांखाली काढलेल्या आदेशाच्या दिनांकापासून मोजावा लागेल.

१५. प्राप्तिकर अधिनियमाच्या कलम १०१ च्या खंड (एक) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, प्राप्तिकर अधिनियमाच्या अधिनियमाच्या प्रकरण ११ वे-च च्या प्रयोजनांसाठी कंपनीची वितरणयोग्य प्राप्ती संगणित करताना माखालील वितरण-कंपनीने कोणत्याही निर्धारण वर्षासाठी द्यावयाचा उपरिकर हा त्या निर्धारण वर्षासाठी कंपनीची जी योग्य प्राप्तीची संग-प्राप्ती निर्धारणपात्र असेल त्या एकूण प्राप्तीमधून वजा करावा लागेल.

१६. (१) आयुक्त, या अधिनियमाखालील कोणत्याही कार्यवाहीचा अभिलेख मागवन त्याची महसुलाला बाधक तपासणी करू शकेल, आणि प्राप्तिकर अधिकाऱ्याने तीमध्ये दिलेला कोणताही आदेश महसुली हूऱ्हितसंबंधांस असलेल्या आदेशां-बाधक असल्यामुळे चुकीचा आहे असे आयुक्ताला वाटले तर, तो निर्धारितीला आपली बाजू मांडण्याची मध्ये सुधारणा करणे. संघी देऊन आणि स्वतःला आवश्यक वाटेल अशी चौकशी करून किंवा करवून नंतर त्यावर त्या प्रकरणाच्या परिस्थितीत समर्थनीय ठरेल असा आदेश देऊ शकेल—यामध्ये निर्धारण वाढवणारा किंवा आपरिवर्तित करणारा किंवा ते निर्धारण रद्द करून नवीन निर्धारण निवेशित करणारा आदेश समाविष्ट आहे.

(२) (क) कलम ८ खाली दिलेल्या फेरनिर्धारणाच्या आदेशात सुधारणा करण्यासाठी; किंवा

(ख) ज्या आदेशामध्ये सुधारणा करावयाचे योजलेले असेल त्या आदेशाच्या दिनांकापासून दोन वर्षे संपल्यानंतर—

पोटकलम (१) खाली कोणताही आदेश काढण्यात येणार नाही.

(३) पोटकलम (२) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, जो आदेश अपील अधिकरणाच्या, उच्च न्यायालयाच्या किंवा सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशात अंतर्भूत असलेल्या कोणत्याही निष्कर्षाच्या किंवा निवेशाच्या परिणामी किंवा तो अंमलात आणण्यासाठी म्हणून काढण्यात आला असेल त्या आदेशाच्या बाबतीत या कलमाखाली पुनरीक्षणाचा आदेश कोणत्याही वेळी काढता येईल.

स्पष्टीकरण.—पोटकलम (२) च्या प्रयोजनांसाठी मुदतीची गणना करताना कोणत्याही न्यायालयाच्या आदेशाद्वारे किंवा व्यावेशाद्वारे ज्या कालावधीत या कलमाखालील कोणतीही कार्यवाही स्थगित करण्यात आली असेल तो कालावधी वगळण्यात येईल.

१७. (१) स्वतः होऊन किंवा निर्धारितीने पुनरीक्षणासाठी अर्ज केला असता आयुक्त, प्राप्तिकर आयुक्ताने अधिकाऱ्याने किंवा आपणास दुर्यम असलेल्या सहायक आयुक्त (अपील) याने या अधिनियमाखाली केलेल्या आदेशांचे कोणत्याही कार्यवाहीचा अभिलेख मागवन त्याची तपासणी करू शकेल आणि स्वतःला योग्य वाटेल पुनरीक्षण करणे. त्याप्रमाणे चौकशी करून किंवा अशी चौकशी करवून त्यावर या अधिनियमाच्या उपबंधांच्या अधीनतेने, निर्धारितीला बाधक होणार नाही असा आदेश देऊ शकेल.

(२) जर या कलमाखालील कोणताही आदेश एक वर्षाहून अधिक काळ अगोदर काढण्यात आला असेल तर, आयुक्त स्वतः होऊन त्या आदेशाचे पुनरीक्षण करणार नाही.

(३) निर्धारितीने या कलमाखाली पुनरीक्षणासाठी करावयाच्या अर्जाच्या बाबतीत, प्रस्तुत आदेश ज्या दिनांकास त्याला कळवण्यात आला तो दिनांक किंवा ज्या दिनांकाला तो त्याला अन्यथा माहीत झाला तो दिनांक यापैकी जो अगोदरचा असेल त्या दिनांकापासून एक वर्षाच्या आत अर्ज करावा लागेल:

परंतु, निर्धारिती ह्या मुदतीत अर्ज करू शकला नाही याला पुरेसे कारण होते याबद्दल आयुक्ताची खात्री झाली तर, त्याला उक्त कालावधी संपल्यानंतरही अपील दाखल करून घेता येईल.

(४) पुढील बाबतीत आयुक्त या कलमाखालील कोणत्याही आदेशाचे पुनरीक्षण करणार नाही—

(क) जेव्हा एखाद्या आदेशाविश्वद्ध सहायक आयुक्त (अपील) किंवा अपील अधिकरण यांच्याकडे अपील होऊ शकते, परंतु तसे ते करण्यात आलेले नसेल आणि असे अपील जेवढ्या मुदतीत करता येते ती मुदत संपूर्ण नसेल अथवा अपील अधिकरणाकडे करावयाच्या अपिलाच्या बाबतीत निर्धारितीने अपील करण्याचा आपला अधिकार वर्जिला नसेल; किंवा

(ख) जेव्हा सहायक आयुक्त (अपील) यांच्याकडे अपील झाले असून त्यावरील आदेश प्रलंबित असेल; किंवा

(ग) जेव्हा तो आदेश अपील अधिकरणाकडे करावयाच्या अपिलाचा विषय झालेला असेल.

(५) या कलमाखाली-पुनरीक्षणासाठी निर्धारितीने केलेल्या प्रत्येक अर्जासोबत पंचवीस रुपये फी द्यावी लागेल.

स्पष्टीकरण १.—हस्तक्षेप करण्यास नकार देणारा आयुक्ताचा आदेश हा निर्धारितीला बांधक असा आदेश आहे, असे या कलमाच्या प्रयोजनार्थ मानण्यात येणार नाही.

स्पष्टीकरण २.—या कलमाच्या प्रयोजनार्थ, सहायक आयुक्त (अपील) हा आयुक्ताला दुव्यम असलेला प्राधिकारी मानण्यात येईल.

प्राप्तिकर अधिकारी अंमलात असल्याप्रमाणे प्राप्तिकर अधिनियमाची पुढील कलमे व अनुसूची यांचे उपबंध आणि 'प्राप्तिकर (प्रमाणपत्र कार्यवाही) नियम, १९६२' यांमध्ये जणू काही प्राप्तिकराएवजी लागू असणे. उपरिकराचा निर्देश असावा त्याप्रमाणे उक्त उपबंध व नियम, विहित करण्यात येतील अशी काही आपरिवर्तने असल्यास त्याच्यासह लागू होतील, * * * * :

२(४४), *[१९८, १२५, *[१२५क,] १२९, १३०, १३०क, १३१, १३२, १३२क, *[१३२ख,] १३३ ते १३६ (दोन्ही धरून)], १३८, १४०, १५६, १६०, १६१, १६२, १६३, १६६, १६७, १७०, १७३, १७५, १७६, १७८, १७९, २२० ते २२९ (दोन्ही धरून), २३१, २३२, २३३, २३७ ते २४२ (दोन्ही धरून), २४४, २४५, २५४ ते २६२ (दोन्ही धरून), २६५, २६६, २६८, २६९, २८१, *[२८१ख,] २८२, २८४, *[२८७, २८८, २८८क, २८८ख, २८९ ते २९३ (दोन्ही धरून)], दुसरी अनुसूची व तिसरी अनुसूची :

परंतु, उक्त उपबंध व नियम यांतील "निर्धारिती" संबंधीच्या उल्लेखांचा अर्थ, या अधिनियमामध्ये व्याख्या कैल्याप्रमाणे "निर्धारिती"चे उल्लेख म्हणून लावला जाईल.

या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी प्राप्तिकराबाबतची कागदपत्रे उपलब्ध करावयासह असणे.

१९. (१) प्राप्तिकर अधिनियमात काहीही अंतर्भूत असले तरी, त्या अधिनियमाच्या उपबंधाखाली केलेल्या किंवा सादर केलेल्या कोणत्याही विवरणपत्रात किंवा प्रतिवेदनात समाविष्ट असलेल्या अथवा त्या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी मिळवलेल्या किंवा गोळा केलेल्या सर्व माहितीचा या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी वापर करता येईल.

(२) या अधिनियमाच्या उपबंधाखाली केलेल्या किंवा सादर केलेल्या कोणत्याही विवरणपत्रात किंवा प्रतिवेदनात समाविष्ट असलेल्या अथवा या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी मिळवलेल्या किंवा गोळा केलेल्या सर्व माहितीचा प्राप्तिकर अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी वापर करता येईल.

२०. जर कोणतीही व्यक्ती, कलम ५ च्या पोटकलम (२) खाली कोणतेही प्रतिवेदन योग्य वैदी सादर करण्यास अथवा कलम ६ खाली सादर करावे लागाणारे कोणतेही हिशेब किंवा दस्तऐवज सादर करण्यास किंवा सादर करवण्यास वाजवी कारण नसताना चुकली तर, ती व्यक्ती पाचशे रुपयां-पर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडास पाव ठरेल, आणि ही कसूर तशीच चालू राहील त्या प्रत्येक दिवसाबद्दल दहा रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या आणाली द्रव्यदंडास ती पाव होईल.

१. 'कराधान विधी (विशेषधन) अधिनियम, १९७५' (१९७५ चा ४१)-कलम १२४ (एक) द्वारे घातले.
२. कित्ता—कलम १२४(दोन) द्वारे घातले.
३. कित्ता—कलम १२४(तीन) द्वारे घातले.
४. १९६५ चा अधिनियम १०-कलम ७४ द्वारे गाळले.
५. 'वित अधिनियम, १९६७' (१९६७ चा २०)-कलम ३६(ख) द्वारे "१३१ ते १३६ (दोन्ही धरून)" या मजकुराएवजी घातले.
६. कित्ता—द्वारे "२८७ ते २९३ (दोन्ही धरून)" या मजकुराएवजी घातले.

२१. जर एखाद्या व्यक्तीने, कलम ५ खाली सादर केलेल्या कोणत्याही प्रतिवेदनात जे खोटे खोटी कथने आहे, आणि जे खोटे असल्याचे तिला माहीत आहे किंवा तसे ती समजते असे अगर जे खरे आहे असे ती समजत नाही असे कोणतेही विधान केले तर, ती व्यक्ती सहा महिन्यांपर्यंत असू शकेल इतक्या साध्या कारावासास, किंवा एक हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडास, किंवा दोन्ही शिक्षांना पात्र होईल.

२२. जर एखाद्या व्यक्तीने उपरिकरास पात्र असलेल्या आकारणीपात्र नफ्याच्या संबंधात जो खोटी प्रतिवेदने, खोटा आहे आणि जो खोटा असल्याचे स्वतःला माहीत आहे अगर जो खरा आहे असे ती स्वतः समजत इत्यादीस अपप्रेरणा नाही असा कोणताही हिशेब, विवरण किंवा अधिकथन केले अथवा तसे करून ते सुपूर्दं करण्यास अन्य व्यक्तीला कोणत्याही रीतीने प्रबूत केले तर, ती व्यक्ती सहा महिन्यांपर्यंत असू शकेल इतक्या साध्या कारावासास, किंवा एक हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडास, किंवा दोन्ही शिक्षांना पात्र होईल.

२३. (१) आयुक्ताच्या सांगण्यावरून असेल तेवढे सोडून एरब्ही, एखाद्या व्यक्तीविरुद्ध कलम कायंवाही दाखल २० किंवा कलम २१ किंवा कलम २२ खाली अथवा 'भारतीय दंड संहिता' (१८६० चा ४५) करणे व गन्हे आपसात मिटविणे.

(२) आयुक्ताला, कायंवाही दाखल करण्यापूर्वी किंवा त्यानंतर कलम २० किंवा कलम २१ किंवा कलम २२ खाली शिक्षापात्र असलेला कोणताही गुन्हा आपसात मिटवता येईल.

२४. हा अधिनियम दादरा व नगरहवेली, गोवा, दमण व दीव आणि पांडेचरी या संघ राज्य- विवक्षित संघ राज्य- क्षेत्रांना लागू झाल्यामुळे पडणारी कोणतीही तोशीस किंवा असंगती टाळण्यासाठी अथवा कोणतीही क्षेत्रांसंबंधात सुट अडचण दूर करण्यासाठी तसे करणे केंद्र शासनाला आवश्यक किंवा समयोचित वाटले तर, सर्वसाधारण देणे, ड. ची शक्ती. किंवा विशेष आदेशाद्वारे' केंद्र शासन कोणत्याही निर्धारितीवर्गाला उपकारक होईल अशा प्रकारे किंवा निर्धारितीवर्गाच्या संवच्चा सर्व आकारणीपात्र नफ्याच्या बाबतीत किंवा त्याच्या कोणत्याही भागाच्या बाबतीत उपरिकरातून सूट देऊ शकेल, त्याच्या दरात घट करू शकेल किंवा त्यावाबत अन्य फेरफार करू शकेल.

२४ क. केंद्र शासनाला,—

(क.) भारताबाहेरील कोणत्याही देशाच्या सरकारबरोबर, ज्या आकारणीपात्र नफ्यावर या अधि- परदेशांशी करार. नियमाखालील उपरिकर आणि अशा नफ्यावर त्या देशात तशाच स्वरूपाचा कर किंवा प्राप्तिकर हे दोन्ही भरलेले असतील त्याच्या बाबतीत सूटमोकळ देण्यासाठी ; किंवा

(ख.) भारताबाहेरील कोणत्याही देशाच्या सरकारबरोबर, आकारणीपात्र नफ्यावर या अधिनियमाखाली आणि त्या देशात अंमलात असलेल्या प्राप्ती किंवा नफा यांच्या कराधानासंबंधीच्या कोणत्याही कायद्याखाली अशी दुवार कर-आकारणी टाळण्यासाठी करार करता येईल.]

२५. (१) मंडळाला या अधिनियमाची प्रयोजने पार पाळण्यासाठी केंद्र शासनाच्या नियंत्रणाच्या नियम करण्याची अधीनतेने शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे 'नियम करता येतील.

(२) विशेषत: व पूर्वगामी शक्तीच्या व्यापकतेला बाध न येता, अशा नियमांमध्ये पुढील सर्व किंवा त्यांपकी कोणत्याही बाबीसाठी उपबंध करता येईल, त्या अशा :—

(क.) कलम ५ खालील प्रतिवेदने कोणत्या नमुन्यात सादर करता येतील व ती कोणत्या रीतीने सत्यापित करता येतील;

(ख.) तात्पुरते निर्धारण करण्याबाबतची नोटीस कोणत्या नमुन्यात देता येईल;

(ग.) कलम ११ किंवा कलम १२ खालील अपिले कोणत्या नमुन्यात दाखल करता येतील आणि ती कोणत्या रीतीने सत्यापित करता येतील;

(घ.) चुकाच्या दुरुस्तीसाठी आणि परताव्यासाठी आलेल्या अर्जीबाबत अनसरावयाची कायंपद्धती;

(घृ.) या अधिनियमाखाली निर्धारितीकडून प्रदेय असलेल्या किंवा शासनाकडून निर्धारितींना प्रदेय असलेल्या व्याजाची परिशणना करताना अनुसरावयाची कायंपद्धती-ज्या कालावधीचे व्याज परिशणित करावयाचे त्या कालावधीमध्ये महिन्याचा एखादा अपूर्णांश अंतर्भूत असेल तेथे असा कालावधी पूर्णांकित करणे, व निर्धारितीकडून प्रदेय असलेल्या व्याजाच्या किरकोळ रकमा कोणत्या परिस्थितीत आणि कोणत्या मर्यादिपर्यंत दुर्लक्षिता येतील त्यासुद्धा;

(इ.) या अधिनियमान्वये विहित करावयाची किंवा विहित करता येईल अशी अन्य कोणतीही बाब.

१. पहा, 'दादरा व नगरहवेली, गोवा, दमण व दीव आणि पांडेचरी (उपरिकरात सवलती) आदेश, १९६५, गॅजेट ऑफ इंडिया, भाग दान-विभाग तीन (दोन)-असाधारण, पृ. १४१.

२. 'वित्त (क्रमांक २) अधिनियम, १९६५' (१९६५ चा १५)-कलम २२ द्वारे घातले (११ सप्टेंबर, १९६५ रोजी व तेव्हापासून).

३. 'कंपनी (नफा) उपरिकर नियम, १९६४' याकरिता पहा, गॅजेट ऑफ इंडिया, डी/८ जानेवारी, १९६४- भाग दोन-विभाग ३ (दोन)-असाधारण, पृ. ६४६.

(३) या कलमाखाली केलेला प्रत्येक नियम, तो करण्यात आल्यानंतर होईल तितक्या लवकर संसदेच्या प्रत्येक सभागृहासमोर ते एकां सदाने [किवा दोन किवा अधिक क्रमवर्ती सवे मिळून] बनलेल्या अशा एकूण तीस दिवसांच्या कालावधीत सत्रासोन असताना ठेवला जाईल आणि [पूर्वोक्त सत्राच्या किवा क्रमवर्ती सत्राच्या पाठीपाठ्ये] सत्र संपर्णापूर्वी जर त्या नियमात कोणतेही आपरिवर्तन करण्याबाबत दोन्ही सभागृहांचे मतैक्य झाले किवा तो नियम करण्यात येऊ नये याबाबत दोन्ही सभागृहांचे मतैक्य झाले तर, तो नियम त्यानंतर अशा आपरिवर्तित रूपातच परिणामक होईल, किवा, प्रकरणपरत्वे, मुळीच परिणामक होणार नाही; तथापि अशा कोणत्याही आपरिवर्तनामुळे किवा शून्यीकरणामुळे, तत्पूर्वी त्या नियमाखाली करण्यात आलेल्या कोणत्याही गोष्टीच्या विधिग्राह्यतेस वाध येणार नाही.

व्यावृत्ती. २६. ज्या कोणत्याही कंपनीकडे भाग भांडवल नसेल तिला या अधिनियमातील कोणतीही गोष्ट लागू होणार नाही.

पहिली अनुसूची

[कलम २ (५) पहा]

आकारणीपात्र नफ्याची संगणना करण्यासाठी नियम

पूर्ववर्षाचा आकारणीपात्र नफा संगणित करताना, प्राप्तिकर अधिनियमाखाली त्या वर्षाची संगणित केलेली एकूण प्राप्ती पुढीलप्रमाणे समायोजित करण्यात येईल :—

१. प्राप्ती, नफा आणि लाभ व तसेच पुढे दिलेल्या खंडाखाली मोडणाऱ्या अन्य रकमा अशा एकूण प्राप्तीमधून वगळण्यात येतील, त्या अशा :—

(एक) प्राप्तिकर अधिनियमाअन्वये “भांडवली लाभ” या शीर्षाखाली आकारणीपात्र असलेली कोणतीही प्राप्ती;

(दोन) प्राप्तिकर अधिनियमाच्या कलम २८ च्या खंड (दोन) मध्ये निर्देशिल्याप्रमाणे कोणतीही भरपाई किवा अन्य प्रदान ;

(तीन) आयुर्विम्याच्या कोणत्याही धंद्यातील नफा आणि लाभ;

(चार) प्राप्तिकर अधिनियमाच्या कलम ४१ च्या पोटकलम (२) मध्ये निर्देशिलेली कोणतीही प्राप्ती;

(पाच) * * *

(सहा) प्राप्तिकरमुक्त म्हणून काढलेला किवा जाहीर केलेला केंद्र शासनाचा कोणताही रोखा किवा ज्यावरील प्राप्तिकर राज्य शासनाने द्यावयाचा असतो असा कोणताही प्राप्तिकरमुक्त म्हणून काढलेला राज्य शासनाचा रोखा यापासून मिळाणारी, प्राप्तिकर अधिनियमाअन्वये “रोख्यावरील व्याज” या शीर्षाखाली आकारणीपात्र असलेली प्राप्ती;

* [(सात) प्राप्तिकर अधिनियमाच्या कलम ८०छ च्या उपबंधाखाली कंपनीला जेवढया रकमेच्या संदर्भात वजातीची सवलत देण्याजोगी असेल तेवढया रकमेच्या पन्नास टक्क्यांइतकी रक्कम;]

(आठ) एखाद्या भारतीय कंपनीकडून किवा ज्या कंपनीने भारतात लाभांश जाहीर करणे व प्रदान करणे यांसाठी विहित व्यवस्था केलेली असेल अशा कंपनीकडून लाभांशांच्या रूपाने मिळाणारी प्राप्ती ;

(नव्या) शासन किवा एखादे स्थानिक प्राधिकरण किंवा कोणतीही भारतीय संस्था यांच्याकडून स्वामित्वधनाच्या रूपाने मिळालेली प्राप्ती;

(दहा) ज्या अनिवासी कंपनीने भारतात लाभांश जाहीर करणे व प्रदान करणे यांसाठी विहित व्यवस्था केलेली नसेल त्या कंपनीच्या बाबतीत शासन किवा एखादे स्थानिक प्राधिकरण किंवा कोणतीही भारतीय संस्था यांच्याकडून कोणत्याही व्याजाच्या रूपाने किंवा तंत्रकुशल सेवा दिल्याबद्दलची फी म्हणन मिळालेली तिची प्राप्ती ;

(अकरा) बँकव्यवसायी कंपनीच्या बाबतीत—

(क) जी रक्कम पूर्ववर्षामध्ये ‘बँकव्यवसायी कंपनी अधिनियम, १९४९’ (१९४९ चा १०)-कलम १७ च्या पोटकलम (१) खाली त्या कंपनीने राखीव निधीकडे बदली केलेली असेल किवा त्या अधिनियमाचे कलम (११)-पोटकलम (२)-खंड (ख) चा उपखंड (दोन) याखाली त्या कंपनीने भारतीय रिझर्व बँकमध्ये जमा केली असेल अशी व पूर्वोक्त उपबंधाखाली अशा तंत्रेने बदली करणे किंवा, प्रकरणपरत्वे, जमा करणे आवश्यक असलेल्या रकमेपेक्षा जास्त नसलेली रक्कम; किवा

१. ‘कराधान विधी (विशेषधन) अधिनियम, १९७५’ (१९७५ चा ४१)-कलम १२५ (एक) द्वारे मूळ मजकुराएवजी घातले.
२. कित्ता—कलम १२५ (दोन) द्वारे मूळ मजकुराएवजी घातले.
३. ‘वित्त अधिनियम, १९६७’ (१९६७ चा २०)-कलम ३६ (ग) द्वारे खंड (पाच) गाठला (१ एप्रिल, १९६८ रोजी व तेव्हापासून).
४. कित्ता—कलम ३६द्वारे खंड (सात) ऐवजी घातले (१ एप्रिल, १९६८ रोजी व तेव्हापासून).

(ख) कंपनीच्या प्रकाशित तालेबंदामध्ये न दाखवलेली गंगाजळी धरून भारतातील कोणत्याही गंगाजळीकडे कंपनीने पूर्ववर्षात बदली केलेल्या रकमा प्राप्तिकर अधिनियमाखाली कर आकार-णीला पात्र असलेल्या प्राप्तीशी संबंधनीय असून, त्या अधिनियमाखाली एकूण प्राप्ती संगणित करताना त्यांना वजात म्हणून सवलत देण्यात आलेली नसेल तेथवर आणि अशा रकमांची एकूण वेरीज ही, पूर्ववर्षाधीच्या तीन वर्षांपैकी कोणत्याही एका वर्षात अशा रकमांची संगणित करताना असल्यास अशा रकमांच्या वेरजांपैकी सर्वाधिक वेरजेपेक्षा अधिक होत नसेल तेथवर, याप्रमाणे बदली केलेली कोणतीही रकम,

यांपैकी जी अधिक असेल ती रकम;

(वारा) कोणताही माल किंवा व्यापारी माल भारताबाहेर निर्यात करणे किंवा कोणत्याही वस्तुंच्या कारखानदाराने त्या वस्तू जी व्यक्ती भारताबाहेर अशा वस्तूंची निर्यात करते अशा एखाद्या व्यक्तीला विकणे या संबंधात वार्षिक वित्त अधिनियमाखाली, एकूण प्राप्तीवरील आकारणीयोग्य प्राप्तिकरातून * * * जी कोणतीही रकम वजा करण्याची सवलत मिळाली आहे ती रकम.

२. नियम १ मध्ये उल्लेखिलेल्या बाबी वगळल्यानंतर एकूण प्राप्तीपैकी जी शिल्लक राहील ती रकम पुढील रकमांची कमी करण्यात येईल :—

(एक) प्राप्तिकर अधिनियमाच्या उपबंधाखाली कंपनीने आपल्यां प्राप्तीच्या संबंधात जितका प्राप्तिकर * * * द्यावयाचा त्यातून, उक्त अधिनियमाच्या किंवा वार्षिक वित्त अधिनियमाच्या उपबंधाखाली कंपनीला प्राप्तिकरावाबत * * * जी कोणतीही सूटमोकळ, वटाव किंवा वजात मिळण्याचा हवक असेल ती रकम मजरा घातल्यानंतर आणि अशा रकमेतून पुढील रकमा वजा केल्यानंतर येणारी रकम; त्या रकमा अशा—

(क) नियम १ चा खंड (एक) किंवा खंड (दोन) किंवा खंड (तीन) किंवा खंड (आठ) मध्ये निर्देशिलेली जी कोणतीही प्राप्ती एकूण प्राप्तीमध्ये समाविष्ट असेल अशा प्राप्तीच्या संबंधात कंपनीकडून काही प्राप्तिकर प्रदेय असल्यास, त्याची रकम;

*[(ख) कंपनीने वितरित केलेल्या लाभांशांच्या संबंद्ध रकमेच्या संदर्भात, वार्षिक वित्त अधिनियमाच्या उपबंधाखाली कंपनीकडून काही प्राप्तिकर प्रदेय असल्यास, त्याची रकम.]

स्पष्टीकरण.—या उपखंडात “वितरित केलेल्या लाभांशांची संबंद्ध रकम” या संज्ञेला संबंद्ध वर्षाच्या वित्त अधिनियमात तिला नेमून दिलेला अर्थ आहे;]

*[(ग) प्राप्तिकर अधिनियमाच्या कलम १०४ खाली कंपनीकडून काही प्राप्तिकर प्रदेय असल्यास, त्याची रकम.]

स्पष्टीकरण.—१ एप्रिल, १९६४ या दिवशी सुरु होणाऱ्या निर्धारण वर्षाच्या संबंधात या उपखंडातील “प्राप्तिकर” या शब्दोल्लेखाचा अर्थ “अधिकर” या शब्दाचा उल्लेख म्हणून लावण्यात येईल;]

(दोन) एखाद्या कंपनीच्या बाबतीत प्राप्तिकर अधिनियमाखाली संगणित केल्याप्रमाणे तिच्या एकूण प्राप्तीत समाविष्ट असलेली तिची प्राप्ती, नफा व लाभ यांच्या कोणत्याही भागाबाबत भारताबाहेर एखाद्या देशात तिच्यावर कर आकारण्यात आला असेल तेह्या, त्या देशात अंमलात असलेल्या कायद्यांखाली अनुज्ञेय असलेल्या प्रत्येक सूटमोकळीची रकम मजरा घातल्यानंतर उक्त कायद्यांनुसार त्या देशात अशी प्राप्ती, नफा व लाभ यांच्यासंबंधात प्रत्यक्षात भरलेला कर:

परंतु, पूर्वीकृत कराचा त्या देशात भरणा झाला आहे या तथ्याचा पुरावा निर्धारितीने हजर केल्याशिवाय वर सांगितलेली घट अनुज्ञेय असणार नाही.

३. नियम २ अनुसार परिगणना करून निश्चित केलेली प्राप्तीची निव्वळ रकम त्यात पुढील रकमांची वेरीज मिळवून वाढवण्यात येईल :—

(एक) निर्धारण वर्षांशी संबंद्ध असलेल्या पूर्ववर्षाकरिता दुसऱ्या अनुसूचीच्या नियम १ चा खंड (५) मध्ये निर्देशिलेली कंपनीची क्रृणपवे व पैसे यांच्या संबंधात तिच्याकडून प्रदेय असलेल्या कोणत्याही व्याजाची जी रकम तिची एकूण प्राप्ती संगणित करताना वजात म्हणून अनुज्ञेय असेल ती रकम;

(दोन) अडत, पाहण्याचार व जाहिरात यांवर केलेला कोणताही खर्च हा प्राप्तिकर अधिकाऱ्याच्या मते त्या प्रकरणाची परिस्थिती लक्षात घेता, जेवढा अधिक असेल तेवढ्या व्याप्तीपर्यंत असा खर्च :

परंतु, असा खर्च अधिक आहे असे ठरवायचे झाल्यास सहायक आयुक्त (निरीक्षण) याच्याकडून अगोदर प्राधिकार मिळवलेला असला पाहिजे.

१. ‘वित्त अधिनियम, १९६५’ (१९६५ चा १०) —कलम ७४ द्वारे “आणि उपरिकर” हे शब्द वगळण्यात आले.

२. ‘वित्त अधिनियम, १९६६’ (१९६६ चा १३) —कलम ४३ द्वारे मूळ खंड (ख) ऐवजी घातले.

३. किता—कलम ४३ द्वारे घातला व आधीपासूनच तो तसा समाविष्ट होता असै मानले गेले.

दुसरी अनुसूची

[कलम २ (८) पहा]

उपरिकराच्या प्रयोजनार्थ कंपनीच्या भांडवलाची संगणना करण्याचे नियम

१. या अनुसूचीत अंतर्भूत असलेल्या अन्य उपबंधांच्या अधीनतेने, कंपनीचे भांडवल म्हणजे निर्धारण वर्षाशी संबद्ध असलेल्या पूर्ववर्षाच्या पहिल्या दिवशी पुढील रकमा जशा असतील तशा त्या रकमांची एकवट असेल, त्या रकमा अशा :—

(एक) तिचे भरणा झालेले भाग भांडवल;

(दोन) 'भारतीय प्राप्तिकर अधिनियम, १९२२' (१९२२ चा ११) कलम १०-पोटकलम (२)-खंड (सहा ख.) चे परंतुक (ख.) याखाली, किंवा 'प्राप्तिकर अधिनियम, १९६१' (१९६१ चा ४३) कलम ३४-पोटकलम (३) याखाली निर्माण करण्यात आलेली तिची कोणतीही गंगाजळी असल्यास ती;

(तीन) 'भारतीय प्राप्तिकर अधिनियम, १९२२' (१९२२ चा ११) किंवा 'प्राप्तिकर अधिनियम, १९६१' (१९६१ चा ४३) याच्या प्रयोजनासाठी कंपनीच्या प्राप्तीची संगणना करताना वजात म्हूऱून अनुज्ञेय असतील अशा, गंगाजळीमध्ये जमा केलेल्या रकमा कमी करता राहिलेली तिची अन्य गंगाजळी;

[(चार) तिने जनतेमध्ये काही ऋणपत्रे विक्रीला काढलेली असल्यास ती ऋणपत्रे :

परंतु, याप्रमाणे ती विक्रीला काढण्याबाबतच्या अटी व शर्टी यानुसार, ती ऋणपत्रे विक्रीला काढण्याच्या दिनांकापासून सात वर्षांचा कालावधी संपण्यापूर्वी ती विमोचनीय असता नयेत; आणि]

(पाच) शासन किंवा 'भारतीय औद्योगिक वित्त महामंडळ' किंवा 'भारतीय औद्योगिक पत व गुंतवणूक महामंडळ' किंवा केंद्र शासन यावाबत शासकीय राजपत्रात अधिसूचित करील अशा अन्य कोणत्याही वित्तीय संस्था किंवा (पूर्वक्ताप्रमाणे वित्तीय संस्था नसलेली) कोणतीही बँकव्यवसायी संस्था किंवा भारताबाहेरील देशातील कोणतीही व्यक्ती यांच्याकडून कर्जाऊ घेतलेल्या कोणत्याही रकमा :

परंतु, अशा रकमा भारतात भांडवली मत्ता निर्माण करण्यासाठी कर्जाऊ घेतलेल्या असल्या पाहिजेत आणि ज्या कराराखाली अशा रकमा कर्जाऊ घेतल्या असतील त्या करारामध्ये, किमान सात वर्षांच्या कालावधीमध्ये त्याची परतफेड करण्याची तरतुद असली पाहिजे.

स्पष्टीकरण.—शंकानिरसनासाठी याद्वारे असे घोषित करण्यात येत आहे की, निर्धारण वर्षाशी संबद्ध असणाऱ्या पूर्ववर्षाच्या पहिल्या दिवशी कंपनीच्या पुस्तकांमध्ये कोणत्याही खात्यावर जमेस असलेली जी रकम 'कंपनी अधिनियम, १९५६' (१९५६ चा १)-६ व्या अनुसूचीच्या १ ल्या भागामध्ये दिलेला "ताळेबंदाचा नमुना" यामधील "दायित्वे" या वाबीसंबंधीच्या रकान्यातील "गंगाजळी व अधिशेष" या शीर्षखालील वाब (५) किंवा वाब (६) किंवा वाब (७) अथवा "चालू दायित्वे व तरतुदी" या शीर्षखालील कोणतीही वाब या स्वरूपाची असेल अशी कोणतीही रकम ही या अनुसूचीच्या उपबंधां-खाली कंपनीच्या भांडवलाची संगणना करण्याच्या प्रयोजनार्थ राखीव निधी असल्याचे समजण्यात येणार नाही.

२. जेथे एखाद्या कंपनीच्या मालकीची काही मत्ता असून त्या मत्तेपासून मिळणारी प्राप्ती ही त्या कंपनीचा आकारणीपाव नफा संगणित करताना पहिल्या अनुसूचीतील नियम १ चा खंड (तीन) किंवा खंड (सहा) किंवा खंड (आठ) यानुसार तिच्या एकूण प्राप्तीतून वगळणे आवश्यक असेल तेथे, या अनुसूचीच्या नियम १ खाली संगणित केल्याप्रमाणे असलेल्या तिच्या भांडवलाची रकम ही, निर्धारण वर्षाशी संबद्ध असणाऱ्या पूर्ववर्षाच्या पहिल्या दिवशी जितकी असेल तितक्या उक्त मत्तेवाबत कंपनीला आलेला खर्च हा पुढे दिलेल्या रकमा मिळून होणाऱ्या एकवट रकमेपेक्षा अधिक असल्यास अशा खर्चाइतक्या रकमेने कमी केली जाईल :—

(एक) नियम (१) च्या खंड (चार) मध्ये उल्लेखिलेली ऋणपत्रे किंवा खंड (पाच) मध्ये निर्देशिलेल्या रकमा सोडून अन्य कोणत्याही कर्जाऊ घेतलेल्या आणि उक्त पूर्ववर्षाच्या पहिल्या दिवशी अदत्त राहिलेल्या रकमा; आणि

(दोन) कोणत्याही निधीची रकम, कोणताही अधिशेष आणि नियम १ खाली भांडवलाची संगणना करताना जी हिशेबाबत ध्यावयाची नसते अशी कोणतीही गंगाजळीतील रकम.

स्पष्टीकरण १.—कोणतीही पुस्तकी मत्ता निर्माण करून किंवा वाढवून (पुनर्मूळ्यांकनाने किंवा अन्यथा) अस्तित्वात आणलेले भरणा भागभांडवल किंवा गंगाजळी हे या अधिनियमाच्या प्रयोजनार्थ कंपनीच्या भांडवलाची संगणना करण्यायोग्य असे भांडवल म्हूऱून असणार नाही.

१. १९७३ चा भारतीय अधिनियम २१—कलम २२ द्वारे मूळ मजकुराएवजी घातले (१ एप्रिल, १९७४ रोजी व तेह्वापासून).

स्पष्टीकरण २.—कंपनीचे भाग विक्रीला काढले असता तिला रोख रकमेने मिळालेले कोणतेही अधिमूल्य हे भाग अधिमूल्य खात्यावर जमेस असेल तर, ते तिच्या भरणा झालेल्या भाग भांडवलाचा भाग असल्याचे मानले जाईल.

स्पष्टीकरण ३.—कंपनीची प्राप्ती, नफा व लाभ यांच्या बाबतीत वेगवेगळी पूर्ववर्ते असतील तेव्हा, नियम १, २ व ३ याखाली करावयाची भांडवलाची संगणना ही, प्रथम सुरु झालेल्या पूर्ववर्षाच्या संदर्भात करण्यात येईल.

३. निर्धारण वर्षाशी संबद्ध असलेल्या पूर्ववर्षाच्या पहिल्या दिवसानंतर जर या अनुसूचीतील पूर्वगामी नियमानुसार संगणित केलेले कंपनीचे भांडवल भरणा झालेल्या भाग भांडवलात वाढ झाल्यामुळे किंवा [खंड (चार) मध्ये निर्देशिलेली ऋणपत्रे विक्रीस काढल्यामुळे किंवा नियम १ च्या खंड (पाच) मध्ये निर्देशिलेल्या कोणत्याही रकमा कर्जांठ घेतल्यामुळे त्या पूर्ववर्षात कोणत्याही रकमेने वाढले अथवा ते भांडवल भरणा झालेल्या भाग भांडवलात घट झाल्यामुळे किंवा अशा ऋणपत्रांचे विमोचन झाल्यामुळे] किंवा अशा कोणत्याही रकमांची परतकेड झाल्यामुळे घटले तर, पूर्ववर्षातील जितके दिवस अशी वाढ किंवा घट परिणामक होती तितक्या दिवसांच्या संख्येचे त्या पूर्ववर्षातील एकूण दिवसांच्या संख्येशी असलेल्या प्रमाणाइतकेच ज्या रकमेचे त्या भांडवल रकमेशी प्रमाण असेल तेवढा रकमेने असे भांडवल वाढवले जाईल किंवा, प्रकरणपरत्वे, घटवले जाईल.

४. जेव्हा कंपनीची प्राप्ती, नफा व लाभ यांचा एखादा भाग हा, प्राप्तिकर अधिनियमाखाली संगणित केल्याप्रमाणे असलेल्या तिच्या एकूण प्राप्तीमध्ये समाविष्ट करण्याजोगा नसेल तेव्हा, तिचे भांडवल म्हणजे नियम १, २ व ३ अनुसार विनिश्चित केलेल्या रकमेतून पूर्वोक्त प्राप्ती, नफा व लाभ यांचे एकूण प्राप्तीशी असलेल्या प्रमाणाइतकेच ज्या रकमेचे त्या विनिश्चित केलेल्या रकमेशी प्रमाण असेल ती रकम कमी केली असता येणारी रकम असेल.

तिसरी अनुसूची

(कलम ४ पहा)

उपरिकराचे दर

आकारणीपात्र नफा सांविधिक वजातीपेक्षा जितक्या रकमेने अधिक असेल तितक्या रकमेवर
[४० टक्के] :

[परंतु,—

(एक) जी कंपनी, प्राप्तिकर अधिनियमाच्या कलम १०८ मध्ये उल्लिखिलेल्या कंपनीप्रमाणे आहे, आणि

(दोन) पूर्ववर्षाच्या अखेरच्या दिवशी ज्या कंपनीचे भरणा झालेले भाग भांडवल (अभिदान केलेले आणि रोख रकमेत प्रदान केलेले) या अधिनियमाच्या दुसऱ्या अनुसूचीखाली संगणित केल्यानुसार असलेल्या भांडवलाच्या रकमेच्या २५ टक्क्यांहून कमी नसेल—

अशा एखाद्या भारतीय कंपनीच्या अथवा अशा प्रकारच्या ज्या कंपनीने भारतामध्ये अधिलाभांश जाहीर करण्याकरिता आणि त्याचे प्रदान करण्याकरिता विहित व्यवस्था केलेली आहे अशा कंपनीच्या बाबतीत—

(क) प्राप्तिकर अधिनियमाच्या उपबंधांखाली कंपनीच्या पूर्ववर्षाच्या एकूण प्राप्तीच्या संबंधात कंपनीकडून प्रदेय असलेल्या प्राप्तिकराच्या रकमेतून उक्त अधिनियमाच्या किंवा वार्षिक वित्र अधिनियमाच्या उपबंधांखाली कंपनी ज्यास हक्कदार असते अशी प्राप्तिकराच्या संबंधातील सूटमोकळ, वटाव किंवा वजात मजरा घातल्यानंतर येईल ती रकम;

(ख) या अनुसूचीच्या पूर्वगामी उपबंधांच्या अनुसार संगणित केलेली उपरिकराची रकम—यांची एकवट जेव्हा कंपनीच्या एकूण प्राप्तीच्या ७० टक्के याप्रमाणे संगणित केलेल्या रकमेहून अधिक नसेल तेव्हा, अशी अधिक रकम वरील खंड (ख) मध्ये उल्लिखिलेल्या उपरिकराच्या रकमेतून वजा करण्यात येईल आणि उरलेल्या रकमेइतकी उपरिकराची रकम कंपनीला भरावी लागेल.]

१. १९७३ चा भारतीय अधिनियम २१—कलम २२ (ख दोन) द्वारे मूळ मजकुराएवजी घातले (१ एप्रिल, १९७४ रोजी व तेव्हापासून).

२. १९७४ चा अधिनियम २० याद्वारे “३० टक्के”या मजकुराएवजी घातले (१ एप्रिल, १९७४ रोजी व तेव्हापासून).

३. १९७४ चा अधिनियम २० याद्वारे घातले (१ एप्रिल, १९७५ रोजी व तेव्हापासून).

जोडपत्र

वित्त (क्र. २) अधिनियम, १९७१ द्वारे केलेली विशेषणे.

१९६४ चा अधि-

नियम ७ याचे

विशेषण:

३८. 'कंपनी (नफा) उपरिकर अधिनियम, १९६४' यामध्ये —

(क) कलम १८ मधील "२ (४४)" या मजकुराएवजी "२ (४३ ख) व (४४)" हा मजकूर
१ जानेवारी, १९७२ रोजी व तेहापासून घालण्यात येईल;

(ख) १ एप्रिल, १९७२ रोजी व तेहापासून तिसऱ्या अनुसूचीएवजी पुढील अनुसूची घालण्यात¹
येईल, ती अशी:—

तिसरी अनुसूची

(कलम ४ पहा)

उपरिकराचे दर

आकारणीपात्र नफा सांविधिक वजातीपेक्षा जेवढ्या रकमेने जास्त असेल तेवढचा रकमेवर (यात
यापुढे 'आकारणीपात्र रक्कम' म्हणून निर्दिष्ट) पुढे दिलेल्या दरांनी उपरिकर आकारण्यात येईल, ते दर
असे:—

(एक) आकारणीपात्र रकमेपैकी जेवढा अंश दुसऱ्या अनुसूचीनुसार संगणित केल्याप्रमाणे असलेल्या
भांडवलाच्या रकमेच्या पाच टक्क्यांपेक्षा अधिक नसेल तेवढचावर २५ टक्के;

(दोन) आकारणीपात्र रकमेपैकी काही शिल्लक राहत असल्यास त्यावर ३० टक्के.

THE COMPANIES (PROFITS) SURTAX ACT, 1964

कंपनी (नफा) उपरिकर अधिनियम, १९६४

इंग्रजी—मराठी शब्दसूची

banking company	बँकव्यवसायी कंपनी	[First Sch.-1(xi)]
book asset	पुस्तकी मत्ता	[Second Sch.-2-expl. 1]
capital gains	भांडवली लाभ	[First Sch.-1(i)]
chargeable profits	आकारणीपात्र नफा	[S. 2(5)]
interest on securities	रोख्यांवरील व्याज	[First Sch.-1(vi)]
issue of shares	भाग विक्रीला काढणे	[Second Sch.-2-expl.2]
memorandum of cross-objections	प्रतिआक्षेपांची यादी	[S. 12(4)]
non-resident company	अनिवासी कंपनी	[First Sch.-1(x)]
paid-up share capital	भरणा भागभांडवल	[Second Sch.-1(i)]
previous year	पूर्ववर्ष	[S. 2(8)-proviso]
provisional assessment	तात्पुरते निर्धारण	[S. 7(1)]
refund	परतावा	[S. 2(1)]
relief	सूटमोकळ	[S. 8(b)]
reserves	गंगाजळी	[First Sch.-1(xi)(b)]
return	प्रतिवेदन	[S. 5]
statement of amount	रकमेचे विवरणपत्र	[S. 7(2)]
statement of objections	आक्षेपांचे निवेदन	[S. 7(2)]
statutory deduction	सांविधिक वजात	[S. 2(8)]
super tax	अधिकर	[First Sch.-2(i)(c)]
surtax	उपरिकर	[S. 2(1)]
technical services	तंत्रकुशल सेवा	[First Sch.-1(x)]
the relevant amount of distributions of dividends	वितरित केलेल्या लाभांशांची संबद्ध रकम	[First Sch.-2(i)(b)-expl.]

कंपनी (नफा) उपरिकर अधिनियम, १९६४

THE COMPANIES (PROFITS) SURTAX ACT, 1964

मराठी—इंग्रजी शब्दसूची

अधिकर	super tax	[First Sch.-2(i)(c)]
अनिवासी कंपनी	non-resident company	[First Sch.-1(x)]
आकारणीपात्र नफा	chargeable profits	[S. 2(5)]
आक्षेपांचे निवेदन	statement of objections	[S. 7(2)]
उपरिकर	surtax	[S. 2(1)]
गंगाजळी	reserves	[First Sch.-1(xi)(b)]
तंत्रकुशल सेवा	technical services	[First Sch.-1(x)]
तात्पुरते निर्धारण	provisional assessment	[S. 7(1)]
परतावा	refund	[S. 2(1)]
पुस्तकी मत्ता	book asset	[Second Sch.-2-expl. 1]
पूर्ववर्ष	previous year	[S. 2(8)-proviso]
प्रतिआक्षेपांची यादी	memorandum of cross-objections	[S. 12(4)]
प्रतिवेदन	return	[S. 5]
बँकव्यवसायी कंपनी	banking company	[First Sch.-1(xi)]
भरणा झालेले भागभांडवल	paid-up share capital	[Second Sch.-1(i)]
भाग विक्रीला काढणे	issue of shares	[Second Sch.-2-expl.2]
भांडवली लाभ	capital gains	[First Sch.-1(i)]
रकमेचे विवरणपत्र	statement of amount	[S. 7(2)]
रोख्यांवरील व्याज	interest on securities	[First Sch.-1(vi)]
वितरित केलेल्या लाभांशांची संबद्ध रकम	the relevant amount of distributions of dividends	[First Sch.-2(i)(b)-expl.]
सांविधिक वजात	statutory deduction	[S. 2(8)]
सूटमोकळ	relief	[S. 8(b)]